Sørine Gotfredsens prædiken juledag

Taler
Sørine Gotfredsen
Sognepræst og samfundsdebattør

Dato
25. december 2025

Sted
Jesuskirken, Valby

Omstændigheder
Prædikentekst
Johannesevangeliet kapitel 1, vers 1-14

Når man ser tilbage på sit liv, er det interessant at overveje, hvor meget man egentlig helt bevidst har besluttet sig for. Man forestiller sig ofte, at tilværelsen består af en lang række valg, hvor man gang på gang vedtager at gå enten til højre eller venstre, men sådan fungerer det langt fra altid. For eksempel bliver jeg ofte spurgt om, hvorfor jeg valgte ikke at stifte familie, og hver gang må jeg svare, at det sådan set ikke var noget, jeg valgte. Jeg kom bare aldrig derhen og var mere optaget af alt muligt andet, og sådan er det nok med en del omstændigheder i ens liv. Der er meget, man ikke nødvendigvis med fuldt overlæg beslutter skal ske eller ikke ske, men til gengæld tror jeg, at det største af alt faktisk kan være grundet i et ret velovervejet valg. At den mest overvældende dimension i os, som ellers ikke normalt forbindes med det nøgterne, faktisk kan vælges til. Jeg er overbevist om, at troen på Gud kan have med en fornuftig beslutning at gøre.

Ordene her på Juledag, fra den smukke indledning til Johannes Evangeliet, inspirerer os til at forstå hvordan. I modsætning til de andre evangelister, beskriver Johannes ikke på mere konkret vis, hvordan Jesus kom til verden. Her er ingen folketælling, intet overrendt Betlehem og ingen kvinde, der føder en dreng. Her er i stedet meddelelsen om, hvordan Jesus kom til verden som vidnesbyrdet om den skabelse, han altid har været en del af. Jesus er i Faderens intention med at skabe liv og udgør altså både udgangspunktet, som det beskrives i ordene fra skabelsesberetningen i Første Mosebog, retningen og den endelige mening. Gud skabte alting, fordi der skal være noget fremfor ingenting, og mennesket er den udvalgte skabning med evne til at elske og begejstres og få betydning i hinandens liv. Dette får vi indsigt i ved, at Faderen lod Ordet, Sønnen, træde frem som én af os, og i mødet med Jesus ser vi mennesket som fuldendt. Som dét vi ikke selv kan være, men som gør det klart, at vi alligevel har

til opgave at gøre alt, hvad vi kan, for ikke at ødelægge det, vi har fået.

Dermed tænker jeg ikke blot på den barske behandling af naturen og dyrene eller på de sørgelige krige, som menneskeheden aldrig vokser fra. Jeg tænker også på, hvordan vi i tidens brusende hav af stemninger og fornemmelser kan give rum til de forkerte kræfter. Vi kan vænne os til at tolke mennesket som et væsen, der mere eller mindre viljeløst er og gør, hvad følelsen tilsiger og glemme, at der måske af og til er mere ond vilje involveret, end vi har lyst til at erkende. For eksempel når en dreng slår en klassekammerat oven i hovedet eller råber "luder" efter sin lærer, og det måske ikke blot er udtryk for et følelsesmæssigt udfald, den enkelte ikke selv har en del af ansvaret for. Eller når man virkelig dyrker sin egen sindstilstand efter, at en kollega har talt lidt hårdt til én, og historien gengives så mange gange, at den efterhånden helt gror fast i ens tanker. Vi kan glemme, at der er en farlig selvforstærkende kraft på færde i det, vi hele tiden taler om, hvilket jo sandelig også gælder, når vi taler om den bekymrende fremtid med erobringssyge præsidenter i både øst og vest og et Europa i åndelig krise. Alt dette er absolut reelt nok, og det skal vi forholde os til, men jo mere man botaniserer i mismodet og afmagten og fokuserer på sårbarheden, desto mere kan man komme til at føle sig forrådt af sin egen livsvilje. På den ene side ved man, at man skal leve dette liv, mens man på den anden side tillader alle de foruroligende fornemmelser så megen plads, at det kan synes, som om man nærmest lammes af de forkerte kræfter.

Angående dette kan man blive klogere af at læse Jane Austens romaner. Den engelske forfatter ville den 16. december være fyldt 250 år og var allerede omkring år 1800 på forkant med menneskets særlige dårskab i følelsens tyranni. Utallige er hendes skarpe karikaturer af kvinder, der smider al værdighed overbord for at charmere omgivelserne, og af mænd, der i skamløs selvfremstilling fremstår som rene tåber. Mens mange altså i dag ærer det følelsesstyrede menneske, mener Jane Austen, at dette ofte enten fortvivler i det indre kaos eller blamerer sig som en person, der aldrig er blevet rigtig voksen. Jane Austen ærer det fornuftige og beherskede menneske, og min egen favorit i hendes persongalleri er Elinor Dashwood i romanen *Fornuft og Følelse*. Her følger man søstrene Elinor og Marianne, der elsker hinanden højt og kæmper for en plads i det sociale hierarki. Da Marianne overlever en dødelig sygdom, der hensætter familien i panisk angst, reagerer Elinor sådan her: "At Marianne var vendt tilbage til livet, helbredet, vennerne og til sin tilbedende mor, var en tanke, som fyldte hendes hjerte med en følelse af usigelig trøst og inderlig

taknemmelighed, men det medførte ingen ydre tilkendegivelse af glæde, inden ord, ingen smil. Elinors bryst rummede en tavs og stærk tilfredshed." Elinor kan kunsten at være i livet uden konstant at lade sig overmande af dets brutale uforudsigelighed. Hun er et menneske, der med beslutsomhed insisterer på at stå fast i verden.

Noget lignende skal vi forbinde med forholdet til Gud. Mens jeg bestemt mener, at dette kan rumme dyb lidenskab, mener jeg også, at det har at gøre med ro og fornuft. Johannes Evangeliet vidner om det. I begyndelsen var Ordet, og Gud skabte himlen og Jorden. Ordet er kilden til alt liv, og vi forstår, at der helt fra begyndelsen har været en mening til stede, for Ordet udspringer ikke af en porøs følelse, man af en magtfuld beslutning. Gud blev ikke emotionelt overmandet, da han satte livet i gang, for nok siger man, at han skaber ud af kærlighed, men for Gud er kærlighed ikke en følelse. Det er en handling. Det er os, der i den menneskelige betagelse af eget indre og hang til romantiske drømme har dyrket kærligheden som en intens følelse, der skal give mere mening, end den måske af og til reelt gør. Fordi vi jo kan bedrage både os selv og hinanden. Guds kærlighed, derimod, manifesterer sig som den store skabende handling, fordi begrebet ingenting ingen mening giver. Der er med andre ord ro, magt og fornuft bag skabelsen, og denne fornuft bringes endnu videre gennem Guds beslutning om at lade skaberkraften træde os så nær, at vi kan stå i et personligt forhold til den. Julenat forbindes skaberordet på en ny måde med mennesket, da den guddommelige fornuft træder frem midt iblandt os og tager permanent bolig i verden.

Imidlertid falder vi hele tiden af ud af det forhold til fornuften, og interessant er det, at mens vi på den ene side i denne epoke sætter rationalitet og videnskab meget højt, er det som sagt i dén grad følelsen vi adlyder. Mennesket er i dag så splittet. Det er, som en forsker forleden sagde: "emotionelt ustabilt", og forskningen har nu officielt opdaget, hvad Jane Austen for 250 år siden konstaterede gennem selvstændig begavelse. At mennesket lider, når følelsen hele tiden ophøjes til sandhed. I stedet skal mennesket lære, i hvor høj grad den fornuftige beslutning kan være kilde til håb og styrke. Troen på fremtiden er med andre ord også en beslutning, den er din, og den er min, og sagen er, at man i løbet af livet selv efter modgang af den værst tænkelige slags kan indse, at en beslutning midt i alt det følelsesfulde kan føre til ny ro. I én af mine podcastsamtaler om livskraft, fortæller teaterchef, Maria Vinterberg, om tabet af sin datter i en trafikulykke. Forløbet er meget voldsomt og sorgfuldt, men

vidner også om menneskets mulighed for selv i det mest ulykkeligt uoverskuelige at nærme sig en beslutning. Hun siger: ”Jeg vil kalde mig troende, så langt er jeg nået nu. Jeg var meget optaget af, at jeg ville være vidende, nu er det nok med troende, og jeg tror måske, at jeg i dette program nu vil erklære mig kristen (...) Jeg er kommet videre. Bare fordi nogle ting ikke giver mening, så er der faktisk andre ting, der giver mening.”

Der er mening og meningsløshed i samme liv. Der er fornuft og følelse i samme liv, og der kan komme en dag, hvor man tager beslutningen om at tro, fordi det simpelthen synes det mest meningsfulde at gøre. Det er ikke sikkert, at man kan føle det – og slet ikke hele tiden – men det ville være ufornuftigt ikke at forsøge at beslutte sig for at tro på det sandhedens lys, der har været til siden skabelsens morgen. Og som med Jesu fødsel kommer helt ind i verden. Det lys overstråler alle mine følelser, der så jævnligt forråder mig. Jeg kan jo ikke engang selv stole på dem, jeg kan tænke dårligt om mennesker, jeg egentlig elsker, fordi jeg pludselig drives til det, og jeg spekulerer ofte over, hvorfor jeg i selskab med nogle mennesker ikke særlig godt kan lide mig selv. Det må skyldes, at jeg kan sige ord, der umiddelbart føles sande, men faktisk er falske, idet jeg indser, at jeg i øjeblikket bare sagde dem for at behage. Og jeg ser mig omkring og ind i mig selv og konstaterer, hvor nemt vi kan glemme, at ingen menneskelig følelse udtrykker blivende sandhed, men altid kun det, vi lige nu er tilbøjelige til. Jane Austen skriver i *Fornuft og Følelse*, at: ” ”... menneskesjælen heldigvis er indrettet, så den uden besvær bliver fortrolig med enhver ændring til det bedre...” Hvormed hun jo konstaterer, at menneskesjælen konstant søger trøst, tryghed og bekræftelse. Og at den søgen kan drive os rundt på måder, vi ofte ikke selv kan gennemskue.

Vor tids menneskesyn og mange tegn på indre udmattelse bærer præg af den forvirring, og derfor er budskabet fra Gud til os juledag dette: I begyndelsen var fornuften, og det er Guds beslutning om gennem Ordet at udvirke, at der skulle være noget fremfor ingenting, vi i dag glæder os over. Og at Sønnen, der ér Ordet, trådte ind i verden og viste os, at den guddommelige fornuft og den største kærligheds handling er ét og det samme. Gennem fornuften blev livet til, og gennem kærligheden levede Sønnen sit liv og lod sig dræbe i den verden, der ikke ville tage imod ham, men som han alligevel ofrede sig for. Og når vi ser ind i fremtiden og det nye år 2026 og enten i vort eget liv eller på vegne af det fælles mærker de mange foruroligende følelser, så husk, at de ikke repræsenterer blivende sandhed. De er kun forbigående. Og husk også, at mens mange ting i

vores tilværelse nok bare sker eller ikke sker, uden at vi bevidst vedtager det, kan det største faktisk vælges til. Det er også en beslutning at tro på fremtiden, det er en beslutning ikke at ville ligge under for alle de stemninger, der kommer og går, og det er en beslutning at tro på, at Gud ikke alene skabte alting. Men også sendte sin Søn til os, for at vi skal tage imod ham og blive et Guds barn. Nu og i al evighed. Og det er ganske enkelt fornuftigt i sit liv at tage den beslutning. Amen.

Kilde
soerine.dk. Med tilladelse fra udgiver

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
Anden tekstrække, Juledag, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI
https://www.dansketaler.dk/tale/sorine-gotfredsens-praediken-juledag